

WHAT IS RATIONAL ACTION? AN ARGUMENT FOR A PARTICULAR VERSION OF THE HUMEAN VIEW

MESTERBREV VED BENDIK BERNTSEN-ØYBØ

Hva handler masteroppgaven din om?

I oppgaven undersøker jeg hva det vil si å handle rasjonelt. Diskusjonen tar utgangspunkt i skillet mellom det humane og det kantianske synet på hvilke kriterier som må oppfylles for at en handling skal være rasjonell. Disse er de to mest innflytelsesrike fremstillingene av hva det vil si at en handling er rasjonell. Ifølge det humane synet trenger en handling kun oppfylle ett type kriterium for å være rasjonell, nemlig et instrumentelt kriterium om at handlingen må være den som best tjener det målet som er rasjonelt relevant. Nøyaktig hvordan man skal forstå betydningen av «det rasjonelt relevante målet» er et ganske åpent spørsmål. Også ifølge det kantianske synet er det et slikt instrumentelt kriterium, men her påstås det at det i tillegg også er et annet type kriterium. Dette kriteriet er at handlingen ikke bryter med Kants kategoriske imperativ. At en handling møter dette kriteriet, vil kort sagt si at den type handling i prinsippet kan utføres av alle personer, uten at det vil undergrave muligheten for å utføre samme type handling i fremtiden.

En stor del av oppgaven omfatter en diskusjon om nøyaktig hvordan det instrumentelle kriteriet bør forstås. Her er det en rekke valg man må ta. La meg beskrive et par av disse: Man kan spørre seg om det rasjonelt relevante målet er bestemt av a) hva den som handler begjærer, b) hva som er godt for den som handler, c) hva som er objektivt verdfullt, eller d) hva den som handler har til hensikt å oppnå. Et annet spørsmål man kan stille er om det er rasjonelt å gjøre a) hva man *tror* vil best tjene det rasjonelt relevante målet, b) hva som *faktisk* vil gjøre det, eller c) hva *bevisene* man har tyder på at vil gjøre det.

Hva argumenterer du for/mot i oppgaven?

Tidlig i oppgaven argumenterer jeg for rimeligheten av det instrumentelle kriteriet, og påpeker at det kategoriske

kriteriet har implikasjoner som klart strider med våre vanlige intuisjoner angående hva som er og ikke er rasjonelt å gjøre. På bakgrunn av dette, konkluderer jeg med at det ser fornuftig ut å se om man kan finne en tilfredsstillende teori om rasjonell handling basert på den humeanske idéen om at en handling kun må oppfylle et instrumentelt kriterium for å være rasjonell.

Jeg tar deretter fatt på oppgaven om å se om det kan finnes en tilfredsstillende teori av denne typen. Jeg går frem ved å undersøke en rekke alternative forståelser av det instrumentelle kriteriet, for å forsøke å finne den versjonen som virker aller mest plausibel. For å teste plausibiliteten til de ulike forståelsene, benytter jeg meg i utstrakt grad av tankeeksperimenter. Jeg argumenterer blant annet for at følgende syn er mest plausible: 1) Det rasjonelt relevante målet er «best mulig oppfyllelse av summen av alle rasjonelt relevante ønsker», så fremt man også utfører handlingen med dette som intensjon, og 2) det instrumentelle kriteriet er et krav om at handlingen er den som *bevisene* man har tyder på at best vil tjene det rasjonelt relevante målet.

Etter å ha brukt mye plass på å finne ut hvilke fortolkninger av det instrumentelle kriteriet som virker mest plausible, formulerer jeg en teori om rasjonell handling basert på det humeanske synet og disse fortolkningene. Avslutningsvis vurderer jeg om denne teorien står seg når den blir møtt med noen potensielle innvendinger. I oppgaven vurderer jeg det slik at teorien ser ut til å stå seg godt i møte med disse, og jeg avslutter oppgaven med å konkludere at teorien virker som en lovende fremstilling av hva det vil si at en handling er rasjonell.

Hvorfor bør andre lese oppgaven din?

Oppgaven bør leses hvis man ønsker større klarhet i nøyaktig hva rasjonell handling dreier seg om, og blant annet

hvorfor det faktisk at vi tror at en handling er rasjonell som regel ser ut til å ha autoritet over oss. Jeg interesserte meg i temaet fordi jeg innså dets viktighet for diskusjoner innen moralfilosofi og hvor opptatte vi ofte er av å handle rasjonelt.

Hva er dine planer for fremtiden?

Jeg har et stort ønske om å fortsette å fordype meg i filosofiske problemstillinger, særlig innen etikk og politisk filosofi. Drømmen er å få mulighet til å utvikle mange idéer koblet opp mot disse temaene og å gjøre dem samfunnsaktuelle.